

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח'

בפני כב' השופטת נאוה בן אור

העותרים

1. מרכז ירושלים לזכויות אדם
2. מוחמד עביד
3. רבחי אבו חומוס
4. מפיד אבו גנאם

נגד

המשיבות

1. הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים, עו"ד מורן בראון
 2. רשות הטבע והגנים
 3. הרשות לפיתוח ירושלים
 4. עיריית ירושלים
- באמצעות האגף לייעוץ משפטי, עו"ד מנצורי

פסק דין

פתח דבר

1. תכנית מספר 11092 א הוגשה ללשכת התכנון המחוזית ביום 6.7.09 על ידי רשות הטבע והגנים, הרשות לפיתוח ירושלים ועיריית ירושלים (משיבות 2 - 4 בהתאמה). המדובר בתכנית מפורטת להקמת גן לאומי - "גן לאומי מורדות הר הצופים", בשטח של כ- 730 דונם, מצידה המזרחי של האוניברסיטה העברית בהר הצופים, בין שכונת עיסאווייה לבין שכונת א-טור (להלן: **התכנית**). מליאת הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה (משיבה 1) דנה בתכנית, וביום 5.4.11 החליטה על הפקדתה בתנאים. בכלל התנאים, משלוח הודעות אישיות למינהלת הקהילתית של השכונות הנ"ל. משמולאו התנאים, פורסם דבר ההפקדה בעיתונות בימים 17.11.11 ו- 18.11.11. כמו כן פורסם דבר ההפקדה ברשומות ביום 19.12.11.

2. עותרת 1 היא עמותה רשומה בישראל החל משנת 1998, הפועלת להגנת זכויות האדם של פלסטינים בגדה המערבית ובירושלים המזרחית, בין היתר בתחום התכנון והבנייה. עותר

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח'

2 הוא מוכתר שכונת עיסאווייה, עותר 3 הוא תושב עיסאווייה ועותר 4 הינו תושב שכונת א-טור. עותרים 2-4 רואים עצמם כנפגעים מן התכנית. יוער, כי מתגובתה של משיבה 1 לעתירה עולה, כי הקרקע נשוא התכנית אינה מוסדרת ואינה רשומה, ומשכך, ככל שטוענים העותרים לבעלות על הקרקע, טעונה זכותם הוכחה.

ביום 26.12.11 פנו העותרים למשיבה 1 ודרשו כי ייערך תרגום לערבית של כל מסמכי התכנית, לרבות התקנון והנספחים, וכי תינתן ארכה להגשת התנגדויות עד לאחר שתסתיים פעולת התרגום. פנייה נוספת בעניין זה נשלחה למשיבה 1 ביום 9.1.12. מאחר ששתי הפניות לא נענו, הוגשה העתירה שלפניי.

3. משיבה 1 ביקשה ארכות להגשת תגובתה המקדמית לעתירה, וזו הוגשה לבסוף בתחילת ספטמבר 2012. במקביל הוגשה גם תגובתה של עיריית ירושלים (משיבה 4. יוער, כי משיבות 2 ו-3 לא הגישו תגובה מטעמן, אולם ב"כ משיבה 2 התייצבה לדיון בעל פה). בהסכמת משיבה 1, לנוכח הדחיות שהתבקשו, ניתן צו ארעי לפיו הוקפא המועד להגשת התנגדויות לתכנית, עד להחלטה אחרת.

4. בדיון שהתקיים ביום 12.11.12 הסכימו ב"כ המשיבות לקיים דיון לגוף העתירה על יסוד התגובות המקדמיות שהוגשו, ועתה הגיעה עת ההכרעה.

עיקר טענות הצדדים

5. העותרים מסתמכים בעתירתם על הוראת סימן 82 לדבר המלך במועצה משנת 1922 (להלן: **סימן 82**), ממנו נובע כי העברית והערבית הן שפות רשמיות במדינת ישראל, והמקום חובת פרסום של "כל הפקודות, המודעות הרשמיות והטפסים הרשמיים של הממשלה" בשתי השפות גם יחד. על פי הנטען, תכנית היא "חיקוק", ופרסומה להתנגדות נעשה על ידי הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, שהיא "רשות ממשלתית". יש לפרש, אפוא, את סימן 82 פרשנות מרחיבה, ולהחיל חובת תרגום על כלל מסמכי התכנית.

לטענת העותרים, מעבר לתכליות הכלליות של חובת התרגום, שהן ההגנה על זכותם לשפתם והבטחת השוויון, הרי שתרגום מסמכי התכנית יאפשר להם לממש ביעילות את זכותם להתנגד לה ולהשמיע את טיעוניהם כנגדה.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח'

6. המשיבות סבורות, כי מסמכי התכנית אינם בגדר "פקודה, מודעה רשמית או טופס רשמי" כמשמעותם בסימן 82, ולפיכך אין הוא מקים, כשלעצמו, חובת תרגום של כלל מסמכי התכנית. יתרה מזאת, חוק התכנון והבנייה, תשכ"ה-1965 (להלן: **חוק התכנון והבנייה**) קבע הסדר ממצה בכל הנוגע לחובת הפרסום בערבית של דבר הפקדת תכנית. המדובר בהסדר מאוחר וספציפי, ולפיכך, גם אם תאמר שסימן 82 חל על דרך העיקרון על ענייננו, גובר חוק התכנון והבנייה על ההסדר הכללי שבסימן 82 ומסייגו.

אשר למימוש זכות הטיעון וזכות ההתנגדות, סבורות המשיבות כי הוראות חוק התכנון והבנייה משרתות כראוי תכליות אלה. הוראות החוק קובעות חובת פרסום (בכל אותם עניינים המחייבים פרסום) בעיתון המתפרסם בשפה הערבית במרחב תכנון מקומי שבו האוכלוסייה הדוברת ערבית מהווה לפחות עשרה אחוזים מכלל האוכלוסייה; בנוסף מחייבות הן פרסום הודעה בדבר הפקדת תכנית על גבי שלט שהכיתוב עליו יהיה גם בשפה הערבית במרחב תכנון מקומי שאוכלוסייתו הדוברת ערבית מהווה לפחות עשרה אחוזים מכלל האוכלוסייה; כך גם קובעות הן את תוכן הפרסום, היינו את הנתונים אשר יש לכלול בהודעה בדבר ההפקדה. דרך פרסום זו, כך לטענת המשיבות, יש בה כדי לאפשר לדוברי השפה הערבית להיוודע לדבר קיומה של תכנית מופקדת ולעיקריה, על מנת שיוכלו לשקול נקיטת פעולות נוספות מצידם, כגון בחינת התכנית בעצמם או בסיוע אנשי מקצוע. בהקשר זה מעירות המשיבות כי גם דוברי השפה העברית נזקקים לאנשי מקצוע על מנת להבין את משמעותה של תכנית ושל מסמכיה, הכוללים שרטוטים, מונחים, וסימנים מקצועיים שאינם נהירים להדיוטות. כך, למשל, נספח בינוי, נספח תנועה או נספח חנייה, כל אלה נכתבים מראש על ידי אנשי מקצוע, לשימושם של אנשי מקצוע. תרגומם לשפה הערבית לא יעלה ולא יוריד מבחינתם של העותרים, ולא יתרום דבר למימוש זכותם להתנגד ולהשמיע את טענותיהם.

עוד נטען על ידי המשיבות כי קבלת עמדתם של העותרים תיצור נטל כבד על רשויות התכנון ועל מגישי תכניות, ותביא לעיכוב משמעותי של הליכי התכנון. מאחר שאין חובה חוקית לתרגם את כלל מסמכי התכנית הכתובים בשפה העברית לשפה הערבית, יש להביא בחשבון השלכות אלה במכלול השיקולים הטעונים בחינה.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח'

דיון והכרעה

7. מעמדה של השפה הערבית כשפה רשמית עוגן בסימן 82, שנותר בתוקפו גם לאחר קום המדינה (תוך ביטול מעמדה של השפה האנגלית כשפה רשמית, בהוראת סעיף 15(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח-1948). זו לשונו של סימן 82:

"All ordinances, official notices and official forms of the Government and all official notices of local authorities and municipalities in areas to be prescribed by order of the High Commissioner, shall be published in English, Arabic and Hebrew. The three languages may be used, subject to any regulations to be made by the High Commissioner, in the Government offices and the Law Courts".

ובתרגום:

"כל הפקודות, המודעות הרשמיות והטפסים הרשמיים של הממשלה וכל המודעות הרשמיות של רשויות מקומיות ועיריות באזורים שייקבעו על פי צו מאת הנציב העליון יפורסמו באנגלית, בערבית ובעברית. בהתחשב עם כל תקנות שיתקין הנציב העליון אפשר להשתמש בשלוש השפות במשרדי הממשלה ובבתי המשפט".

מעמדה של השפה הערבית כ"שפה רשמית" גוזר, אפוא, חובות וזכויות של השלטון המרכזי וכלפיו, הנובעות באופן ישיר מסימן 82. מעבר לכך, עשוי מעמדה של השפה הערבית להשפיע על מכלול השיקולים שעל בעל הסמכות השלטונית לשקול, שעה שהוא מפעיל את סמכותו (כב' הנשיא ברק בבג"צ 4112/99 **עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל ואח' נ' עיריית תל-אביב יפו ואח'**, פ"ד נו(5) 393). לשפה רשמית יש "מעמד נעלה ומיוחד" (כדברי השופט מ' חשין, כתוארו אז, ברע"א 12/99 **מרעי נ' סאבק ואח'**, פ"ד נג(2) 128), אולם המדובר במונח "רב משמעיי" ו"מעורפלי" (כדברי כב' השופט חשין בפרשת **עדאלה הנ"ל**, פסקה 10). וכפי שכבר הוער, "המשפט הישראלי טווה חובות מפורשות מעטות יחסית סביב 'רשמיותה' של השפה" (א' סבן, הזכויות הקיבוציות של המיעוט הערבי-פלסטיני: היש, האין ותחום הטאבו, עיוני משפט כו(1), תשס"ב, 241, בעמ' 264. ראו, למשל, סעיף 46(ב) לחוק העמותות, תשי"ם-1980, הקובע חובת פרסום בעיתון יומי בשפה הערבית של הודעה בדבר פירוק עמותה שרוב חבריה דוברי ערבית; סעיף 3(11) לחוק רשות השידור, תשכ"ה-1965, המורה לרשות השידור לקיים שידורים בשפה הערבית לצרכיה של האוכלוסייה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח'

הדוברת ערבית ולשם קידום ההבנה והשלום עם מדינות שכנות, והוראה דומה בסעיף 5(5) לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, תש"ן-1990; תקנה 2(ב) לתקנות סדרי דין (המצאת מסמכים לשטחים המוחזקים), תש"ל-1969). ואכן, על אף חילוקי הדעות בין השופטים בפרשת **עדאלה**, נראה כי כל שופטי ההרכב (כבי' הנשיא ברק והשופטים חשין ודורנר) לא השתיתו את הכרעתם על התובנה לפיה רשמיותה של השפה הערבית גוררת, באופן אוטומטי ובמישרין, חובת תרגום גורפת של כל מסמך "רשמי". גם העותרים מסכימים, כך נראה, כי חובת התרגום של כלל מסמכיה של תכנית אינה נגזרת באופן ישיר ומיידי מהוראת סימן 82, וכי נדרש מאמץ פרשני, על מנת לראות בסימן 82 מקור נורמטיבי להטלת חובת התרגום הנטענת. רוצה לומר, גם לשיטתם, סימן 82, כפשוטו, אינו מצמיח חובת תרגום - ודאי לא בהיקף הנטען - של כלל מסמכיה של תכנית שהוגשה לפי הוראות חוק התכנון והבנייה.

8. נפנה תחילה להוראות הרלוונטיות בחוק התכנון והבנייה. נקדים ונאמר, כי בענייננו אין חולק שחובת הפרסום והתרגום לשפה הערבית כפי שהיא קבועה בחוק זה, מולאה על ידי הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה.

הוראת סעיף 1א(א) לחוק התכנון והבניה קובעת, כי ככלל, "פרסום בעיתון" לעניין חוק זה, הינו פרסום בשני עיתונים יומיים בשפה העברית, שלפחות אחד מהם הוא עיתון נפוץ, וכן בעיתון מקומי (סעיף 1א(א)(1)), ואולם במרחב תכנון מקומי בו האוכלוסייה הדוברת ערבית מהווה לפחות עשרה אחוזים מכלל האוכלוסייה, מתחייב פרסום אחד בעיתון המופיע בשפה הערבית ואחד בעיתון נפוץ בעברית (סעיף 1א(א)(2)).

על פי הוראת סעיף 89 לחוק, מתחייב פרסומה בעיתון של כל הודעה על הפקדת תכנית, כהוראת סעיף 1א(א) הנ"ל. הפרסום ייעשה על ידי מוסד התכנון שהחליט על ההפקדה. על פי הוראת סעיף 89א(א) לחוק, הודעה על הפקדת תכנית מתאר מקומית או תכנית מפורטת תפורסם על חשבון מגיש התכנית, על גבי שלט בולט בתחום התכנית, למשך התקופה שנקבעה להגשת התנגדויות. סעיף 89א(ב) קובע, כי במרחב תכנון מקומי שלפחות עשרה אחוזים מכלל האוכלוסייה בו הינם דוברי השפה הערבית, ייעשה הפרסום על גבי השלט גם בשפה הערבית. ואילו הוראת סעיף 92א(א) קובעת מה יהיה תוכן הפרסום:

"הודעה על הפקדה תכלול ככל האפשר את מספרי הגוש והחלקה, את שם השכונה ואת הרחוב ומספרי הבתים שהתכנית נוגעת להם; כן תכלול

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח'

ההודעה את עיקרי הוראות התכנית המופקדת, ואת המען והמועד להגשת התנגדויות לתכנית".

9. אין חולק, כי מעמדה הנורמטיבי של תכנית מתאר הוא כשל חיקוק: "חוקי עזר וגם תכניות בניין ערים הם בגדר 'תקנות' כהגדרתן בפקודת הפרשנות" (ע"א 416/58 ג'דעון נ' סלימאן, פ"ד יג 916, 922), וראו גם ע"א 8797/99 אנדרמן ואח' נ' ועדת הערר המחוזית לפי חוק התכנון והבניה ואח', פ"ד נו(2), 466; עע"מ 2523/11 פייר - טימיאנקר פנינה ואח' נ' ועדת ערר מחוזית ואח', מיום 20.8.12). עם זאת, אין לבוא מכאן למסקנה אותה מבקשים העותרים להסיק, ולפיה כל מסמכי התכנית חייבים תרגום. כל כך, משום שחוק התכנון והבניה קובע מהו היקף תוכן הנורמה הטעון פרסום, ובמושגיו של סימן 82, מהו אותו "official notice" (שהרי אין חולק כי תכנית מתאר אינה "פקודה", או "ordinance", כפי שגם אינה "טופס רשמי", או "official form"). ואכן, מה שטעון פרסום, טעון גם תרגום. המסקנה היא שהוראות חוק התכנון והבניה הרלוונטיות לענייננו, עולות בקנה אחד עם סימן 82.

לא נעלם ממני סעיף 17 לפקודת הפרשנות [נוסח חדש], הקובע חובת פרסום ברשומות של "תקנות בנות פועל תחיקתי" (וראו גם סעיף 10 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, הקובע כי תקנות יקבלו תוקף עם פרסומן ברשומות). אולם היקף חובת הפרסום, וכך גם היקף חובת התרגום של תכנית מתאר, נקבעו בהוראות מפורטות, ספציפיות ומאוחרות, הקבועות בחוק התכנון והבניה, שהינו חוק מאוחר וספציפי הן ביחס לסימן 82, הן ביחס לפקודת סדרי השלטון והמשפט, והן ביחס לפקודת הפרשנות. והלא כלל הוא שהוראת חוק מאוחרת גוברת על הוראת חוק מוקדמת, ובלבד ששתי ההוראות שוות מעמד, וכך הדבר בענייננו (ראו בג"צ 4124/00 ארנן יקותיאל ז"ל ואח' נ' השר לענייני דתות ואח', מיום 14.6.10), כפי שכלל הוא שדין ספציפי עדיף על דין כללי (ראו ע"פ 4558/10 בריכאת נ' מדינת ישראל, מיום 1.8.11; בג"צ 1045/08 סיעת קדימה בכנסת נ' יו"ר הכנסת ואח', מיום 23.2.11).

די באמור עד כה להביא לדחיית העתירה.

10. למעלה מן הצורך, אדרש לטענתם של העותרים לפיה מן הראוי לפרש את סימן 82 באופן מרחיב, בהינתן התכלית של זכות ההתנגדות. אכן, על חשיבותה של הזכות להתנגד לתכנית אין חולק. על תכליתה של זכות זו עמד בית המשפט העליון לא פעם. כך, למשל,

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח'

נאמר, כי הגשמת מטרה תכנונית ציבורית עלולה לפגוע באופן קשה באורח חייו של הפרט, ועל כן יש לאפשר לו לנקוט פעולה אקטיבית על מנת למנוע פגיעה בלתי נחוצה או בלתי מידתית (ע"א 2962/97 ועד אמנים - חוכרים ביפו העתיקה נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה תל-אביב, פ"ד נב(2), 362); כי הליכי ההתנגדות יש בהם כדי לשפר את תהליכי קבלת ההחלטות התכנוניות בדרך של שיתוף אלה העלולים להיפגע מהן (שם); כי זכות ההתנגדות מבטאת את חובת ההגינות של הרשות השלטונית ואת עקרון היסוד לפיו אין פוגעים בזכות או באינטרס לגיטימי של אדם מבלי לשמוע אותו תחילה (בג"צ 288/00 אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' שר הפנים, פ"ד נה(5), 673); כי שקיפות ההליך מבטיחה את תקינות פעולתה של הרשות וכי שיתוף הציבור בקבלת החלטות הינו ביטוי של התהליך הדמוקרטי (שם, וראו גם דפנה ברק-ארז, משפט מינהלי, ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין, תשי"ע-2010, כרך א', עמ' 498).

11. עם זאת, אופן מימושה של זכות ההתנגדות (הלא היא זכות הטיעון), ממנה צומחת גם זכות העיון, הינו תלוי הקשר. אין ספק, כי יש להביא לידיעתו של הפרט את מהות העניין שהרשות אמורה להחליט בו. כך גם, ככלל, זכות הטיעון צריכה לבוא לפני שמתקבלת ההחלטה ולא אחריה, ומתכונתה צריכה להיות הוגנת (ראו: דפנה ברק-ארז לעיל, בעמ' 499). בענייננו, עיקריה של התכנית ומהותה הובאו לידיעת העותרים, בשפתם. ההזדמנות להתנגד ניתנה להם בטרם יוחלט בדבר גורלה של התכנית. ומאחר שהמדובר בזכות טיעון בסוגיה מקצועית סבוכה, ממילא העיון במסמכי התכנית, זכות העומדת לכל המעוניין בכך, תמוצה על ידם באמצעות אנשי מקצוע מתאימים. ההנחה כי אדם שאינו מצוי בהליכי תכנון ובנייה יידע להפיק מן העיון במסמכי התכנית (להבדיל מעיקריה) תובנות שיאפשרו לו לבסס את טעמי ההתנגדות, מבלי שיסתייע לשם כך באיש מקצוע, הינה הנחה רחוקה.

12. לכך יש להוסיף, כי לא כל תכנית מתאר מופקדת על ידי הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, שאותה רואים העותרים כ"רשות ממשלתית" במובנו של מונח זה בסימן 82 (הנחה הטעונה עיון כשלעצמה). במדרג התכניות, קיימות גם תכניות המופקדות על ידי הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה (סעיף 61א לחוק התכנון והבנייה). תכניות אלה ודאי אינן יכולות להיחשב כ"הודעה רשמית" של הממשלה, אלא כ"הודעה רשמית" של רשות מקומית, אשר תנאי לחובת תרגומה לערבית ופרסומה בשפה זו הוא צו מאת הנציב העליון (או חליפיו, עם קום המדינה), בדבר האזורים בהם תחול חובה זו. אולם אין חולק, כי צו כזה מעולם לא ניתן (ראו פרשת עדאלה לעיל). קבלת עמדתם של העותרים תוביל לאבחנה חסרת כל היגיון,

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח'

בין תכניות שהופקדו על ידי הוועדה המחוזית, אשר תחול עליהן, לשיטת העותרים, חובת תרגום גורפת, לבין תכניות שהופקדו על ידי הוועדה המקומית, שלא תחול עליהן חובה כזו, אלא החובה הקבועה בחוק התכנון והבנייה, וזו בלבד. תוצאה פרשנית זו אינה סבירה כל עיקר.

13. אשר לתכליות הנוספות המוזכרות על ידי העותרים בעתירתם, ובכללן ההגנה על זכותם של העותרים לשפתם, הבטחת השוויון וכו', נראה כי יש ללמוד מן ההסדר הנוהג בקנדה, ולאבחן את ענייננו.

הצ'רטר הקנדי (Canadian Charter of Rights and Freedoms) קובע, בסעיף 16, כי אנגלית וצרפתית הן השפות הרשמיות של קנדה, וכי הן נהנות מ-

“equality of status and equal rights and privileges as to their use in all institutions of the Parliament and Government of Canada”.

בסעיפים אחרים לצ'רטר נקבע, בין היתר, כי לחברי הפרלמנט זכות לנהל את הדיונים בו באנגלית או בצרפתית (סעיף 17); כי החוקים, הפרוטוקולים של הדיונים, ופרסומים אחרים של הפרלמנט יהיו הן באנגלית והן בצרפתית (סעיף 18); כי בהליכים בבתי המשפט השונים ניתן להשתמש באנגלית או בצרפתית (סעיף 19); וכי לאזרח נתונה הזכות לפנות לממשל הפדראלי ולקבל ממנו שירותים באנגלית או בצרפתית (סעיף 20).

הנה כי כן, מעמדן הרשמי של האנגלית והצרפתית מעוגן בחוקה הקנדית, ולא בהוראת חוק רגילה כמו בישראל. עם זאת, ניתן להתרשם כי החוקה גודרת את הזכויות הנובעות מן המעמד הרשמי של שתי שפות אלה, ורואה לפרט בסעיפים השונים, הבאים בעקבות עצם קביעת המעמד, את טיב הזכויות הנגזרות ממנו. ובמילים אחרות, עצם הקניית המעמד הרשמי לשפה כלשהי אינה גוררת, בהכרח, תובנה ברורה ומיידית בדבר ההשלכות הנובעות מכך (וראו לעניין זה את פסק דינו של כב' השופט חשין בפרשת **עדאלה**). וכפי שקבע בית המשפט העליון של קנדה:

“The language rights in the Constitution impose obligations on government and governmental institutions that are in the words of Beetz J. in Macdonald, a ‘precise scheme’, providing specific opportunities to use English or French, or

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים ואח'

to receive services in English or French, in concrete, readily ascertainable and limited circumstances" (Ford v. Quebec [1988] 2 SCR 712, 751).

14. הקביעה כי יש להסיק חובת תרגום של כלל מסמכיה של תכנית שהוגשה על פי חוק התכנון והבנייה, מכוח מהלך פרשני מרחיב, הינה קביעה בעלת השלכות שלהיקפן אין שיעור. מתעוררות שאלות כבדות משקל, כגון האם יש להחיל חובה זו על כל תכנית על פי החוק הנדון, גם אם המדובר בתכנית שיזם אותה אדם פרטי; האם ניתן בכלל ליצור אבחנה בעלת תוקף משכנע בין תכנית "פרטית" לבין תכנית שהיוזמה לה באה מגורם ציבורי; ואם לא - מי אמור לשאת בעלויות התרגום; האם ניתן לערוך אבחנה בין תכנית שמידת השפעתה על הסביבה רבה, לבין תכנית ממוקדת ונקודתית; מה השלכתה של קביעת חובת תרגום, כמבוקש בעתירה, על הליכים אחרים המקימים זכות טיעון? שאלות אלה ואחרות, פתרון מצוי בידי המחוקק. נראה בעיני, כי החלטה שיפוטית בדבר הטלת חובת תרגום של כלל מסמכיה של תכנית לא תוכל, מעצם טיבה, ליצור אותו "precise scheme", או "readily ascertainable and limited circumstances", שרק הליך חקיקתי יכול להבנות. ואם תאמר, הלא בפרשת **עדאלה** קבע בית המשפט העליון, מכוחו של מהלך פרשני, כי מוטלת על רשות מקומית אשר בתחומה מתגורר מיעוט ערבי, להוסיף לכיתוב העברי בשילוט העירוני גם כיתוב בשפה הערבית, הרי שהמדובר בקביעה מתוחמת, קונקרטי, שאינה מעוררת כל שאלה מן הסוג המתואר לעיל.

סוף דבר, העתירה נדחית, והצו הארעי שהוצא מכוחה, מתבטל. העותרים ישלמו לכל אחת מן המשיבות 1 ו-4 הוצאות ושכ"ט עו"ד, בסכום כולל של 10,000 ₪.

המזכירות תמציא את העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י' טבת תשע"ג, 23 דצמבר 2012, בהעדר הצדדים.

נאוה בן אור
נאוה בן אור, שופטת

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 12-01-34577 מרכז ירושלים לזכויות אדם ואח' נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה
ירושלים ואח'